

Norbertas Černiauskas, Marius Ėmužis, Mindaugas Nefas, Vytautas Volungevičius. *Istorija. Vadovėlis 11 klasei, I dalis*, 232 p.

RECENZIJA

Recenzuojamas vadovėlis parengtas pagal atnaujintą istorijos dalyko bendrojo ugdymo programą, kurioje 11–12 klasėse mokymo turinys orientuotas į istorinių problemų nuodugnų nagrinėjimą. Pirmoji vadovėlio dalis skirta dviem konkrečioms problemoms, atliepiančioms programos turinį. Tiek istorijos disciplinos ir istorinės kultūros, tiek valstybingumo temų pateikimas pasižymi konceptualumu ir originalumu. Kvalifikuotai ir išradingai išryškinamos nagrinėjamų istorinių procesų sąsajos su dabarties aktualijomis. Geriau suprasti dėstomą medžiagą padeda įvairūs istoriniai šaltiniai ir istoriografiniai tekstai. Nemažą jų dalis versta iš lotynų, vokiečių, anglų, prancūzų kalbų, todėl tikrai praturtins mokomąją didaktinę literatūrą.

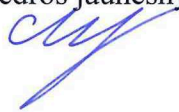
Norėtusi išsakyti keletą pasiūlymų ir pastebėjimų, kurie galėtų būti naudingi tobulinant šį, novatorišką, vadovėlį. Dvyliktoje temoje pristatant restauracijos procesą Prancūzijoje pažymima, kad Didžioji Britanija ir Prūsija reaguodamos į Prancūzijos revoliucijos įvykius, dar 1792 m. paskelbė Prancūzijai karą (p. 88). 1792 m. iš tiesų karą Prancūzijai paskelbė Prūsija. Tačiau Londonas tais metais nuo karo deklaracijos paskelbimo susilaikė. 1793 m. karą Didžiajai Britanijai paskelbė pati Prancūzija, taip reaguodama į revoliucinės vyriausybės pasiuntinio Londone išvaramą iš Britų salų. To pačios temos potemėje apie Italijos vienijimą rašoma, jog „Pirmasis itališkojo nacionalinio judėjimo postūmis – 1847 m. pradėjęs eiti laikraštis „Atgimimas“ (p. 94). Risordžimento istoriografijoje pirmasis italų žemių vienijimo etapas tradiciškai siejamas su restauracijos epochos revoliucijomis Neapolio ir Pjemonto karalystėse (1820–1821 m.) ir nesėkmingais karbonarų judėjimo bandymais vienyti šalį. Todėl žodį „pirmasis“ cituotame sakinyje tiksliau būtų pakeisti, pavyzdžiui, „stiprus“ arba koku nors kitu būdvardžiu. Taip pat siūlytume aprašyme apie mirties bausmės įvykdymą Anglijos karaliui Karoliui I nevertoti termino „giljotinuotas“ (p. 75). Giljotina, kaip mirties bausmės instrumentas, monarcho egzekucijoje naudojamas nebuvo. Temoje, skirtoje dekolonizacijos procesui, pažymima, kad Britų imperija XX a. pradžioje Australijai ir Naujajai Zelandijai suteikė dominijų statusą (p. 121). Galbūt prasminga būtų pridėti, jog analogiškas statusas tuo laikotarpiu buvo suteiktas ir Pietų Afrikos Sąjungai. Plačių autonominių teisių suteikimas šioms trims kolonijoms buvo Londono XX a. pradžioje imtos taikyti vadinamosios federalinės panacėjos politikos pamatas.

Vadovėlyje, kad ir labai nedaug, pasitaiko smulkių dalykinių klaidų ar neaiškumų. 14 puslapyje vienoje teksto vietoje rašoma „Strijkovskis“, kitoje – „Stryjkovskis“. P. 54: „Oktavianas Augustas (63–14 pr. Kr.)“. Turėtų būti: „(63 pr. Kr.– 14 po. Kr.)“. P. 209: „Robertas Vudras Vilsonas“.

Turėtų būti: „Tomas Vudras Vilsonas“. 136 puslapyje esančiame žemėlapyje naudojamas pavadinimas „Gruzija“. Gal vertėtų jį pakeisti į „Sakartvelas“, juo labiau, kad naujasis valstybės pavadinimas šiame vadovėlyje yra naudojamas (p. 222).

Nepaisant šių neesminių pastebėjimų N. Černiausko, M. Ėmužio, M. Nefo, V. Volungevičiaus parengtas vadovėlis atitinka bendruosius ir specialiuosius vadovėlių reikalavimus.

Vilniaus Universiteto Istorijos fakulteto
Naujosios istorijos katedros jaunesnysis mokslo darbuotojas
Andrius Grodis



2023 07 31